

Çiçeklere Dikkatlice Bakalım

Çiçeklerin şekilleri, renkleri ve büyüklükleri her bitkide farklı farklıdır. Bazı bitkilerin çiçekleri kocamandır, bazılarınınki de öylesine küçüktür ki onları fark etmeyiz bile.

Güzel kokuları ve parlak renkleri yüzünden çiçekleri hepimiz severiz. Ama aslında onlar bizim gözümüze hoş görünsünler diye değil, böcekleri ve bazen de kuşları etkileyip kendilerine çekebilmek için böyle güzel görünürler. Çünkü birçok çiçeğin, çoğalmak için çiçektozlarının (polenlerinin) böcekler tarafından başka çiçeklere taşınmasına gereksinimi vardır. Çiçeklerin parlak renklerinden ve etkileyici kokularından etkilenen bu ziyaretçiler, bedenlerine yapışan çiçektozlarını çiçekten çiçeğe taşıyarak bitkilerin üremelerine yardımcı olurlar. Bazı çiçeklerin çiçektozları ise rüzgâr tarafından taşınır. Bunlar küçük ve

gösterişsiz çiçeklerdir, çünkü çiçektozlarının taşınması için böcekleri etkilemeye gereksinimleri yoktur.

Yandaki resimde bir çiçeğin kesitini görüyorsunuz: Çiçeklerin de birbirinden farklı görevleri olan organları vardır. Siz de bir büyüteç yardımıyla bir çiçeğin organlarını tanımayla çalışabilirsiniz.

Çiçeklerde bulunan ve stamen adı verilen erkek organ, çiçektozlarını üretir. Döllenmenin sağlanması için çiçektozlarının stigma adı verilen dişi organa ulaştırılması gerekir. Çiçektozu, dişi organa ulaştıktan sonra çiçektozu tüpünden geçerek yumurtalığa ulaşır. Tohumların oluşması için buradaki tohum taslaklarını yani yumurtaları döller. Döllenmiş bu yumurtalardan daha sonra tohumlar oluşur. Çiçektozlarının bir çiçekten diğerine taşınarak yumurtaların döllenmesi işine "tozlaşma" denir.

Bazı bitkilerin tohumları olgunlaştıktan sonra filizlenip gelişebilecekleri yerlere rüzgârın yardımıyla ulaşırlar: Bazı tohumlar helikopter pervanesine benzeyen şekilleri sayesinde havada dönerek, bazıları da üzerlerindeki ince tüyleri paraşüt gibi kullanarak rüzgârda dolaşırlar. Bazı tohumların üzerinde ise minik kancalar bulunur, bu tohumlar gelip geçen hayvanların tüylerine yapışarak yolculuk ederler.

Meyve oluşturan bitkiler ise tohumlarını meyvelerinin içinde korur. Meyveler olgunlaşınca bunları yiyen hayvanların dışkılarıyla tohumlar uzak yerlere taşınmış olur.

Aslı Zülal

Anları ve Çiçekleri Gözlemleyelim

1. Bir anıyı bir çiçekten balöz (nektar) toplarken izleyin. Anının bedenine san san çiçektozlarının yapıştığını görebiliyor musunuz? Anıyı oradan oraya uçarken izlemeye ve anının hangi çiçekleri daha sık ziyaret ettiğini bulmaya çalışın.
2. Şimdi biraz daha karmaşık bir gözlem yapmanızı önereceğiz. Güneşle birlikte uyanmaya çalışın. Ortalık aydınlanır aydınlanmaz dışarı çıkıp etrafında böceklerin çok olduğu bir çiçek seçin. 15 dakika boyunca çiçeğin böcekler tarafından kaç defa ziyaret edildiğini ve etrafında kaç değişik böcek türü gördüğünüzü not edin. Gün boyunca her saat başı çiçeği böyle 15 dakikalık sürelerle gözlemleyin. Böceklerin etkinlikleri gün boyunca değişiyor mu? Diğer çiçek türlerini de gözlemleyin. Ziyaretçi böcekler, diğer çiçekleri ziyaret edenlerle aynı mı? Yoksa farklı böcekler de var mı? Hangi çiçeklerin hangi tür ziyaretçileri çektiğini göstermek için bir çizelge yapmaya çalışın.
3. Acaba anların tercih ettiği belli bir çiçek rengi var mı? Bunu değişik renklerde karton parçalarının üzerine birer parça bal koyarak sınavabilirsiniz. Anların hangi renkteki kartı en çok tercih ettiğini bulmaya çalışın. Bahçenizde bu renkte çok çiçek var mı? Eğer bir an olsaydınız siz hangi çiçeklere konmayı tercih ederdiniz?